

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 555

van **ROOSMARIJN BECKERS**

datum: 18 mei 2020

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Secundair onderwijs - Landbouwgerichte opleidingen

De huidige coronacrisis en de daarbij gepaarde economische malaise zou een kantelpunt kunnen betekenen om te evolueren richting een nieuwe, lokaal gerichte en dus duurzamere economie. Een economisch bestel met minder globalisering, waarin Vlaanderen en Europa minder afhankelijk zijn van onze huidige grootste overzeese handelspartners voor onze voedselbevoorrading. In dit opzicht is de Vlaamse landbouwsector van essentieel belang. Daartoe is het dus ook belangrijk dat we toekomstgericht denken en handelen inzake landbouw en dat we ook jongeren kunnen aantrekken richting de landbouwsector.

In het licht hiervan was ik tevreden met de verklaringen van de minister van Landbouw en de minister van Onderwijs in Landbouwleven van 30 april 2020 over de initiatieven om jongeren warm te maken voor studierichtingen in het secundair onderwijs met een sterke en innovatieve landbouwcomponent. In het artikel wordt ook de huidige stand van zaken ter zake weergegeven: in het gewoon secundair onderwijs volgden vorig schooljaar 5800 leerlingen een richting land- of tuinbouw, wat echter maar een kleine 2 procent is van het totale aantal leerlingen. In het secundair volwassenenonderwijs volgen nog eens zo'n 1400 cursisten een landbouwgerelateerde opleiding. Doch de vrees is dat velen van hen niet effectief doorstromen naar een betrekking in de landbouwsector en dat in de toekomst de huidige populatie die werkzaam is in de landbouw niet kan behouden blijven. Dat slechts 13 procent van de personen met een landbouwbedrijf ouder dan 50 jaar een opvolger voor ogen heeft, is een indicatie die tot nadenken stemt.

Maar er worden door de sector in samenwerking met het onderwijs al enkele initiatieven genomen om het landbouw- en tuinbouwonderwijs innovatiever te maken, zoals het Aquaponicsproject van InnoVET (innovatieve opleidingen in Vocational Education and Training) en de regionale technologische centra (RTC's). Landbouwonderwijs dat inzet op innovatieve en efficiënte duurzame technieken wapent de jongeren beter tegen de toekomstige uitdagingen en veranderingen op het werkveld en biedt zodoende ook incentives aan jongeren die een carrière in de land- of tuinbouw zouden overwegen. Wat het opleiden en levenslang leren van personen die al in de land- of tuinbouw bezig zijn betreft, is er het vermelde vormingsfonds EDUplus, waar nieuwe kennis en expertise inzake landbouwinnovaties wordt gedeeld en verspreid.

1. Wat is de exacte evolutie van het aantal studenten gewoon secundair onderwijs dat afstudeert in een landbouwgerichte studierichting? Graag een overzicht van de laatste 10 jaar.

2. Zijn deze aantallen over Vlaanderen gelijkmatig verspreid, of zien we dat in bepaalde provincies significant meer leerlingen landbouwgerichte studies volgen dan in andere?
3. Hoeveel van deze afgestudeerden stroomden door naar het hoger onderwijs? Graag een overzicht van de laatste 10 jaar.
4. Hoeveel van deze afgestudeerden uit het secundair onderwijs kwamen meteen op de arbeidsmarkt terecht en kozen voor een job binnen de landbouwsector? Concreter gesteld: hoeveel van deze afgestudeerden hadden een jaar na afstuderen een vaste job die landbouwgerelateerd was? Graag een overzicht van de laatste 10 jaar.
5. Wat is de exacte evolutie van het aantal cursisten secundair volwassenenonderwijs dat afstudeert in een landbouwgerichte studierichting? Graag een overzicht van de laatste 10 jaar.
6. Ik merkte dat het InnoVET-initiatief voor landbouw maar één project bevat, namelijk Aquaponics.
Moeten daar niet nog wat meer landbouwgerichte innovatieve opleidingen bij betrokken worden?
7. Graag had ik een inschatting van het succes en de participatiegraad van EDUplus.
Hoeveel werknemers en leerkrachten uit de landbouwsector nemen deel aan dit project?
8. Welke verdere initiatieven zal het departement Onderwijs nemen om landbouwgerelateerde opleidingen in het secundair onderwijs aantrekkelijker te maken?
9. Welke verdere initiatieven zal het departement Landbouw nemen om een job binnen deze sector aantrekkelijker te maken voor jongeren uit het secundair onderwijs?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (567), Ben Weyts (555).

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 555 van 18 mei 2020

van **ROOSMARIJN BECKERS**

1. Leerlingen in het voltijds gewoon secundair onderwijs kunnen voor het studiegebied Land- en uitbouw studiebewijzen in de derde graad halen. Voor BSO zijn dit de studiegetuigschriften 2e leerjaar 3e graad, de diploma's secundair onderwijs en de studiegetuigschriften 3e leerjaar 3e graad. Voor TSO zijn dit de diploma's secundair onderwijs en de certificaten Se-n-Se.

Evolutie aantal studiegetuigschriften 2e leerjaar 3e graad BSO

Studierichting	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Bloemsierkunst	14	14	6	5						
Dierenzorg	120	157	152	188	199	200	187	188	216	174
Groendecoratie					12	14	9	13	9	3
Landbouw	70	72	79	92	96	90	96	93	94	121
Paardrijden en -verzorgen	16	22	19	17	22	16	20	18	16	16
Tuinbouw	248	242	241	203						
Tuinbouw en groenvoorziening					255	251	242	271	275	285
Totaal	468	507	497	505	584	571	554	583	610	599

Evolutie aantal diploma's secundair onderwijs 3e leerjaar 3e graad BSO

Studierichting	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Agromanagement	15	1	23							
Bloemsierkunst	13	29	21	20	17	32	24	30	37	26
Bosbouw	3	6								
Bosbouw en bosbeheer			11	12	8	11	14	11	6	10
Gespecialiseerde dierenverzorging	91	99	119	132	149	171	170	168	151	172
Groenbeheer en -verfraaiing	124	134								
Land- en tuinbouwmechanisatie	30	27	32	57	68	73	55	83	68	54
Manegehouder-rijmeester	17	15	18	16	15	16	14	16	16	15
Tuinaanleg en -onderhoud			135	128	121	153	139	147	184	164
Tuinaanlegger-groenbeheerder dual										8
Tuinbouwmechanisatie	5	6								
Tuinbouwproductie			22	24	9	9	20	17	11	17
Tuinbouwteelten	23	20								
Veehouderij en landbouwteelten	43	43	44	47	46	49	59	51	53	63
Totaal	364	380	425	436	433	514	495	523	526	529

Evolutie aantal studiegetuigschriften 3e leerjaar 3e graad BSO*

Studierichting	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Agromanagement		12								
Bloemsierkunst	2	2	1	5		1	1	1	3	3
Bosbouw	6	5								
Bosbouw en bosbeheer			6	5	1	5	4	6	6	4
Gespecialiseerde dierenverzorging		2	3	1	1		2	3	5	7
Groenbeheer en -verfraaiing	3	4								
Land- en tuinbouwmechanisatie	1	2	2		1	4	3	2	3	2
Manegehouder-rijmeester				1			1			
Tuinaanleg en -onderhoud			2	1	8	1	5	2	8	6
Tuinbouwmechanisatie	4	4								
Veehouderij en landbouwteelten		1	1				1	1		
Totaal	16	32	15	13	11	11	17	15	25	22

* Beroepssecundair onderwijs: de leerling behaalt in het 3de leerjaar van de 3de graad (specialisatiejaar) een studiegetuigschrift OF een diploma, afhankelijk van de vooropleiding. Leerlingen met een vooropleiding in ASO, TSO of KSO die al een diploma secundair onderwijs behaald hebben, behalen een studiegetuigschrift. Leerlingen met vooropleiding in BSO behalen het diploma SO.

Evolutie aantal diploma's secundair onderwijs 2e leerjaar 3e graad TSO

Studierichting	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Biotechnische wetenschappen	234	214	240	252	197	249	229	237	222	220
Dier- & landbouwtechnische wetenschappen					242	234	239	220	211	208
Dierenzorgtechnieken	114	126	133	115						
Landbouwtechnieken	58	81	74	80						
Natuur- en groentechnische wetenschappen					38	45	38	68	52	31
Natuur- en landschapsbeheertechnieken	20	15	27	15						
Planttechnische wetenschappen					152	129	144	146	125	128
Tuinbouwtechnieken	173	165	138	162						
Totaal	599	601	612	624	629	657	650	671	610	587

Evolutie aantal certificaten Se-n-Se (TSO)

Studierichting	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Agro- en groenbeheer		8	3	8	7	12	14	9	20
Agro- en groenmechanisatie		44	39	33	37	45	52	50	38
Bedrijfsleiding land- en tuinbouw	3								
Landbouwmechanisatie	42								
Totaal	45	52	42	41	44	57	66	59	58

Bron bovenstaande tabellen: databank Beleidsinformatie O&V op 02/06/2020.

- Hieronder vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger de verdeling van het aantal leerlingen voltijds gewoon secundair onderwijs in studiegebied Land- en tuinbouw (in 2e en 3e graad) per provincie van de hoofdzetel van de school. We zien hierbij een gelijkmatig verloop de afgelopen tien jaar. De verschillen tussen provincies kunnen te maken hebben met een verscheidenheid aan redenen: de individuele studiekeuze, het opleidingsaanbod, het aantal leerlingen, enz.

Provincie hoofdzetel school	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Antwerpen	1.401	1.389	1.428	1.444	1.431	1.426	1.446	1.433	1.400	1.439
West-Vlaanderen	1.374	1.335	1.328	1.377	1.355	1.379	1.395	1.312	1.253	1.241
Oost-Vlaanderen	994	1.037	1.153	1.189	1.196	1.181	1.151	1.160	1.108	1.103
Limburg	770	852	842	797	838	834	843	844	827	848
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	24	20	29	29	25	24	26	22	28	29
Vlaams-Brabant	1.099	1.146	1.154	1.201	1.221	1.250	1.219	1.216	1.166	1.140
Totaal	5.662	5.779	5.934	6.037	6.066	6.094	6.080	5.987	5.782	5.800

Bron: databank Beleidsinformatie O&V op 02/06/2020.

- In onderstaande tabel vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger een overzicht van alle studenten uit de landbouwgerichte opleidingen die rechtstreeks zijn doorgestroomd naar het Hoger Onderwijs in de opgevraagde jaren.

Het gaat hier uitsluitend om rechtstreekse doorstroom, wat betekent dat de studenten in kwestie onmiddellijk na het afstuderen een opleiding in het HO aanvatten. Studenten die minstens één jaar wachten om zich in te schrijven worden niet als rechtstreekse doorstromers gezien.

	Jaar afstuderen in secundair onderwijs; doorstroom naar Hoger Onderwijs in jaar X+1									
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Agromanagement	2	1	2							
Biotechnische wetenschappen	218	203	229	244	185	239	211	224	202	208
Bloemierskunst	3	7	6	3	2	6	3	6	6	4
Bosbouw		3								
Bosbouw en bosbeheer			1			2	1			1
Dier- & landbouwtechnische wetenschappen					183	157	164	156	148	140
Dierenzorgtechnieken	93	99	95	85						
Gespecialiseerde dierenverzorging	17	24	24	37	43	43	42	60	39	59
Groenbeheer en -verfraaiing	19	22								
Land- en tuinbouwmechanisatie	1		1	1	4	2	6	5	2	2
Landbouwtechnieken	34	51	51	56						
Manegehouder-rijmeester	2	2	3	5	2	3	4	3	3	3
Natuur- en groentechische wetenschappen					27	36	26	54	39	22
Natuur- en landschapsbeheertechnieken	17	12	20	10						
Planttechnische wetenschappen					92	85	98	98	66	78
Tuinaanleg en -onderhoud			21	14	23	25	17	29	25	19
Tuinaanlegger-groenbeheerder duaal										1
Tuinbouwmechanisatie		1								
Tuinbouwproductie			3	2	4	1	4	3	2	5
Tuinbouwtechnieken	104	95	79	102						
Tuinbouwteelten	3	5								
Veehouderij en landbouwteelten	3	5	7	5	3	3	3	5	5	6
Total	516	530	542	564	568	602	579	643	537	548

Bron: databank hoger onderwijs op 02/06/2020.

4. In het schoolverlatersrapporten van de VDAB zijn cijfers terug te vinden omtrent leerlingen die de school verlaten en op de reguliere arbeidsmarkt terechtkomen. De meest [recente cijfers](#) zijn leerlingen die in 2017 de schoolbanken verlieten. Niet alle studiegebieden en opleidingen zijn opgenomen (enkel vanaf 30 leerlingen). Opleidingen met kleine aantallen zijn dan ook moeilijk te vergelijken gezien de grote sprongen die gemaakt worden. Omdat de manier van meten en definities veranderd zijn, alsook niet elk jaar cijfers gepubliceerd werden, geef ik hieronder de meest recente mee.

In het secundair onderwijs biedt het [studiegebied Land- en tuinbouw](#) ruimte aan een 30-tal opleidingen. In de schoolverlatersstudie zien we gegevens omtrent:

- BSO3 (derde graad beroepssecundair onderwijs) land- en tuinbouw waarvan land- en tuindbouwmechanisatie de opleiding is met het laagste werkzoekendenaandeel (0%) van de afgelopen drie jaar (2016-2018).
 - o Voor de schoolverlaters in 2017 waren er 587 uit BSO3 land- en tuinbouw (8,3% werkzoekend).
- TSO2 (derde graad beroepssecundair onderwijs) land- en tuinbouw waarvan agro- en groenmechanisatie de opleiding is met het laagste werkzoekendenaandeel (0%) van de afgelopen drie jaar (2016-2018).
 - o Voor de schoolverlaters in 2017 waren er 342 uit TSO3 land- en tuinbouw (7,6% werkzoekend).

Wat betreft de keuze van deze leerlingen op de arbeidsmarkt, hebben we geen cijfers.

5. Ook in het volwassenenonderwijs bestaat er een studiegebied land- en tuinbouw, met hierin zeven opleidingen, nl. Boomverzorgers, Florist, Florist medewerker, Hovenier aanleg parken en tuinen, Hovenier onderhoud parken en tuinen, Tuinbouwarbeider, en Uitvoerend CAD-tekenaar inrichting buitenruimte, parken en tuinen.

We kunnen geen exacte cijfers geven over het aantal afgestudeerden binnen deze opleidingen in de laatste tien jaar. Het gebrek aan kwaliteit in de registratie van eindbewijzen in het volwassenenonderwijs laat ons niet toe om deze evolutie weer te geven. Bovendien verzamelen we voor het volwassenenonderwijs in onze huidige databank DAVINCI pas gegevens sinds 1 april 2013. Het aantal cursisten dat zich inschreef in minimaal één opleiding in het studiegebied land- en tuinbouw tussen schooljaar 2013-2014 en schooljaar 2017-2018, vindt u in onderstaande tabel. We

tellen hier unieke inschrijvingen. Dit wil zeggen dat cursisten maar één keer geteld worden binnen een opleiding. Indien een cursist ingeschreven was in modules van twee verschillende opleidingen binnen het studiegebied land- en tuinbouw, wordt de cursist twee keer geteld.

Voor schooljaar 2018-2019 zijn er nog geen officiële cijfers. Hiervoor is het nog even wachten tot na de publicatie van deze cijfers via Statistiek Vlaanderen. Meer details over onderstaande cijfers kan de Vlaamse volksvertegenwoordiger vinden in onze online toepassing [Dataloop](#).

Aantal unieke inschrijvingen in het studiegebied land- en tuinbouw secundair onderwijs				
2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
1399	1375	1458	1404	1320

Bron: databank DA VINCI 02/06/2020.

6. InnoVET, innovatie in arbeidsmarktgerichte opleidingen, is bedoeld voor scholen met bso- of tso- richtingen en wil leerkrachten en leerlingen vertrouwd maken met de arbeidsmarkt van vandaag en morgen. Om dit te realiseren lanceerde het Departement Onderwijs in het schooljaar 2018-2019 een projectoproep. Scholen werden vanuit diverse fora aangevuurd om te kandideren voor een innovatief traject. Vanaf 1 september 2019 gingen 2013 innovatieve trajecten die één schooljaar aan de slag. De kapstok voor dit alles is de 'Visie 2050' van de Vlaamse regering, waarbij men met de inzet van 7 transitiegebieden Vlaanderen (en dus ook ons onderwijs) wil katapulteren tot een Europese topregio.

Aquaponics is één van deze dertien initiatieven. Gezien de voorstellen steeds in partnerschap werden opgemaakt en het eindresultaat ten bate is voor alle leerkrachten in dergelijke opleidingen, zal een verspreiding ook andere landbouwopleidingen dit najaar bereiken. Bij toekomstige InnoVET-projecten zullen opnieuw alle arbeidsmarktgerichte opleidingen, en dus ook de landbouwopleidingen, actief ingelicht worden.

7. Binnen [EDUplus](#) worden opleidingen ingericht voor de werknemers binnen de groene sectoren, waar de tuinbouw, landbouw, tuinaanleg en -onderhoud en loonwerk deel van uitmaken. Ook praktijkleerkrachten van het land- en tuinbouwonderwijs kunnen deelnemen aan het opleidingsaanbod van EDUplus en op deze manier kunnen ze de opgedane competenties en kennis doorgeven aan de jongeren. EDUplus is ook de belangrijkste uitvoerder van het [sectorconvenant](#) die de groene sectoren afgesloten hebben met de Vlaamse Regering. Daarin engageren de sectorale sociale partners zich om in hun sector maatregelen te nemen die het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid ondersteunen. Naast het voorzien van werkplekken voor stages en duaal leren, zijn ze onder andere betrokken bij het stimuleren van levenslang leren, de opmaak van beroepskwalificaties en mentoropleidingen.
8. In het secundair onderwijs biedt het studiegebied Land- en tuinbouw ruimte aan een 30-tal opleidingen waarvan een ruim deel hoort bij de STEM-opleidingen (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Deze opleidingen, die zich onder meer richten op nieuwe technieken in de land- en tuinbouwsector, worden via verschillende STEM-initiatieven (zie <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/stem>) verder gestimuleerd. Ook de gefaseerde uitrol van de modernisering secundair onderwijs heeft aandacht voor het domein land- en tuinbouw (zie dit [overzicht](#)). Om de overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt soepeler te laten verlopen, en afstemming verder te stimuleren, is deze sector ook één van de pioniers van duaal leren.
9. Ik verwijs naar het antwoord op deelvraag 5 van uw schriftelijke vraag nr. 568 van 18 mei 2020.